

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

07.11.2022

Çocuk İçin İçerik
Doğru yaşa doğru içerik

İÇİNDEKİLER

Çocuk İçin İçerik Derneği.....	2
Çalıştayın Amacı.....	3
I. Salon I. Oturum: “Bir İçeriği Çocuk Dostu Yapan Özellikler Nedir?.....	4
Katılımcılar.....	4
Sonuç ve Tespit.....	7
I. Salon II. Oturum: “Çocuk İçeriklerinde Hangi Unsurlar Riskli ve Hassas Etkilere Sahip?.....	12
Katılımcılar.....	13
Sonuç ve Tespit.....	15
II. Salon I. Oturum: Çocuklarla Youtube İncelemesi.....	20
Katılımcılar.....	20
Sonuç ve Tespit.....	21
II. Salon II. Oturum: Çocuklarla Film İncelemesi.....	26
Katılımcılar.....	26
Sonuç ve Tespit.....	27

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

ÇOCUK İÇİN İÇERİK DERNEĞİ

ÇOCUK İÇİN İÇERİK DERNEĞİ

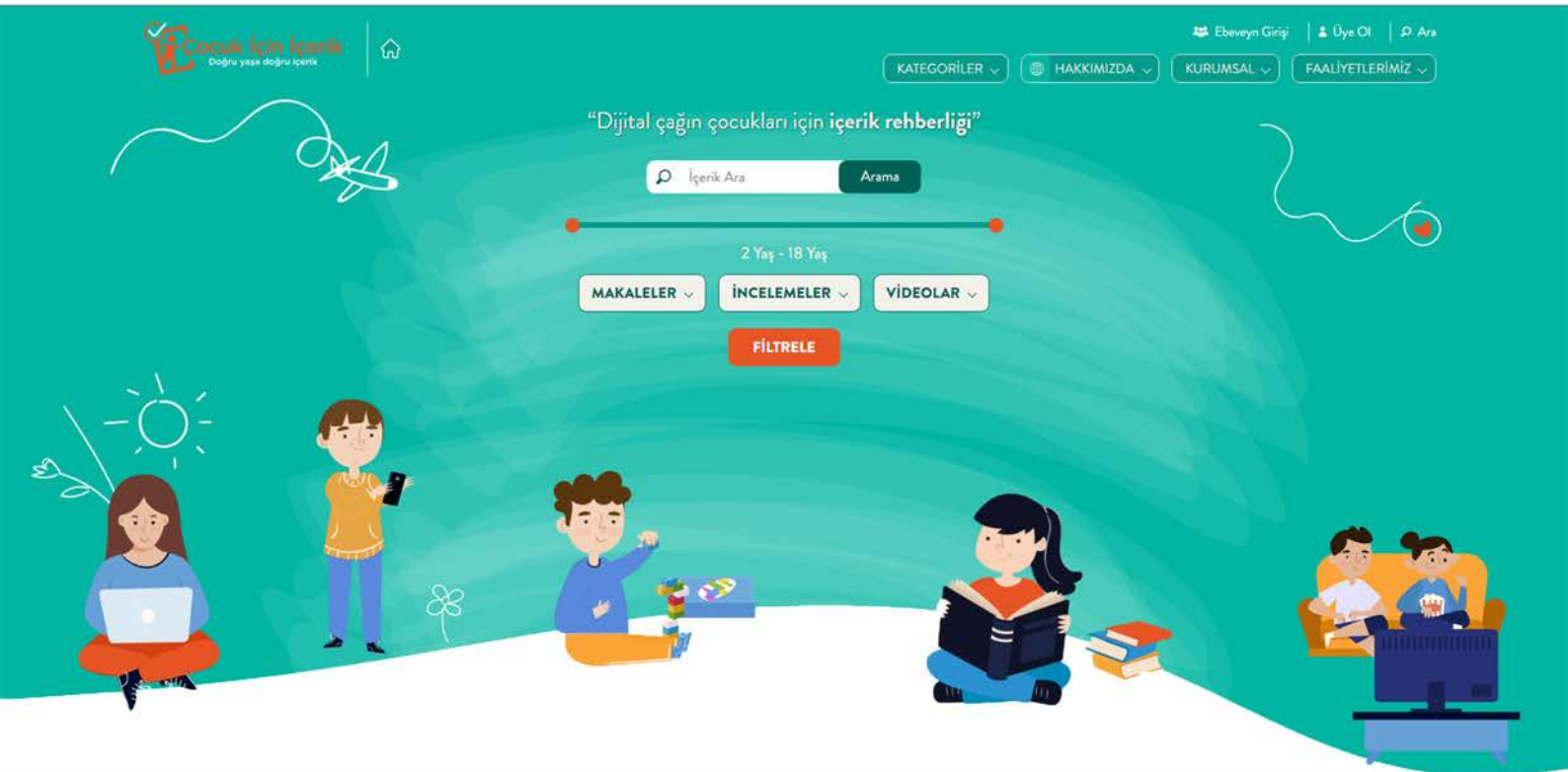
Çocuk İçin İçerik Derneği (ÇİÇEK); 2017 yılında farklı alanlarda uzman olan akademisyenler, psikologlar, eğitimciler ve iletişimciler tarafından kurulan bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur.

DERNEĞİN AMACI

ÇİÇEK, dijitalleşmenin etkisiyle hızlı, sınırsız sayıda ve denetimsizce üretilen içeriklerle bir arada büyüyen çocuklara ve ebeveynlerine rehberlik yapmak amacıyla yola çıktı.

“Doğru yaşa, doğru içerik” felsefesiyle her içeriğin sunabileceği kazanımların ve risklerin yaşa göre değerlendirilmesi gerektiğini savunuyor.

ÇİÇEK faaliyetleriyle, çocukları tamamen steril bir içerik dünyasına yönlendirmeyi değil, çocukları için nitelikli ve uygun içeriği seçme konusunda ebeveynlere rehberlik etmeyi amaçlıyor. Ailelerin çocuklarının yaşına uygun ve kaliteli içerikleri seçebilmelerine yardımcı olmayı ve içeriklerin çocuklar üzerindeki etkileri hakkında toplumsal farkındalık oluşturarak, çocuklar için faydalı ve kaliteli içeriklerin üretilmesine katkı sağlamayı hedefliyor.

ÇALIŞTAYIN AMACI

Çocuk İçin İçerik Derneği (ÇİÇEK), çocukların kendi bilişsel, duygusal ve fiziksel gelişimlerine uygun içerikle karşılaşmaları, medyayı olabildiği kadar bilinçli ve yararlı şekilde kullanabilmeleri konusunda önemli hususlara dikkat çekmek amacıyla 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü kapsamında her yıl bir çalıştay gerçekleştirmektedir. Bu yıl, 7 Kasım 2022, Pazartesi günü Sheraton Ataşehir Otel’de düzenlenen “Çocuklar İçin Dost İçerikler” konulu çalıştay kapsamında şu başlıklara cevap arandı;

- Bir içeriği “Çocuk Dostu” yapan özellikler neler?
- Çocuk içeriklerindeki hangi unsurlar riskli ve hassas etkilere sahip?
- Çocuklar içerik seçerken “Çocuk Dostu” özellikler hakkında ne kadar bilgi sahibiler?

Çocuklara sorgulayabilecekleri ve seçim yapabilecekleri bir dünya sunulması gerektiğine inanan ÇİÇEK, çocuklara ilişkin çalışmalar yapılırken onların görüşlerinin de alınmasının önemli olduğunu düşünerek “Çocuklar İçin Dost İçerikler Çalıştayı’nda” bu alanlarda sorumlu devlet kurumları, içerik üreticileri ve uzmanlarla birlikte çocukların da görüşlerini aldı.

İki çocuk, iki yetişkin oturumu olmak üzere toplam dört oturumda gerçekleşen çalıştaya; kamu yöneticileri, alanında uzman eğitimciler, akademisyenler, senaristler, yapımcılar, yazarlar, araştırmacılar, psikologlar ve oyun üreticilerinden oluşan 60 kişi ve 8-12 yaşları arasında 40 çocuk katılarak görüşlerini paylaştılar.

Yetişkinlerden ve çocuklardan oluşan yaklaşık 100 kişinin katıldığı çalıştayda, temel olarak şu çarpıcı sonuca ulaşıldı; Eğitimciler ve anne-babalar, çocukların her izlediklerinden kısa veya uzun dönemde olumsuz etkilenebileceklerini düşünseler de, çocuk katılımcıların her birinin medyada olup biten hemen her şeyde farkındalıkları bulunduğu, hatta kendilerinden küçükleri de koruyabilecek donanım ve duyarlığa sahip, ileri düzeyde birer medya okur yazarı oldukları ve bilinçli seçimler yapabildikleri görüldü.

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

I. OTURUM

BİR İÇERİĞİ ÇOCUK DOSTU YAPAN ÖZELLİKLER NELER?

“BİR İÇERİĞİ ‘ÇOCUK DOSTU’ YAPAN ÖZELLİKLER NELER?”

SORULAR:

- “Çocuk Dostu İçerik” ne demek? İçeriği “Çocuk Dostu” yapan özellikler neler?
- İçeriğin yaşa uygun olması ne demek? Hangi tema ne zaman, hangi yönleriyle, hangi yaş grubunun gelişimi için yararlıdır?
- Dost içeriklerin seçimi nasıl yapılmalı? Dost içerik seçerken nelere dikkat edilmeli?
- İçerik için çocuğun yararını esas alan bir standart oluşturulabilir mi? İçerik üreticilerini bu konularda zorlayan koşullar neler?

KATILIMCILAR

MODERATÖR

Prof. Dr. Nilüfer PEMBECİOĞLU

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon, Sinema Bölümü Öğretim Üyesi, Çocuk İçin İçerik Derneği Akademik Danışma Kurulu Üyesi

KATILIMCILAR

Abdülkadir ÖZBEK - Vizyon Koleji Kurucusu / Yapay Zeka Politikaları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Arzu YURTSEVEN - Senarist

Berk ERDEMLİ - Sinema Genel Müdürlüğü, İstanbul Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğü Bilgisayar İşletmeni

Cansu ÇELİK - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı / Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Daire Başkanı

Durmuş ONAY - Yenidoğu Eğitim Kurumları Çekmeköy Kampüs Müdürü

Elçin KOYUNCU - MinikaGo&Minika Çocuk TV Kanalları Genel Yayın Yönetmeni

Emre Botan KÜMET - TV/Ott İçerik ve Platform Yönetimi Direktörü

Ezgi ÇİTAKLAR - Editör / MinikaGo&Minika Çocuk TV Kanalları

Fatma Nur BAŞKAL - TÜBİTAK / Meraklı Minik Dergisi Popüler Bilim Yazarı

Filiz ERTUNÇ - RTÜK Üst Kurul Uzmanı

Gökçe KURT ELİTEZ - Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü / İstanbul Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü / Sanatçı

Göncer DEMİRYÜLEK - Küçükbakkalköy Kemal Berktaş Ortaokulu Müdürü

KATILIMCILAR

Gönül SİMPSON - Yazar

Gülistan DAL- Uzman Psikolog - TRT Çocuk

Hüseyin KUYULU - Yapımcı

Kenan KOCATÜRK - Türkiye Yayıncılar Birliği Başkanı

Mehmet Şükrü ALKAN - Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü / İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu Müdürlüğü
Sanat Yönetmen Yardımcısı

Merve KOÇOĞLU - T3 Vakfı

Melike GÜNYÜZ - İbn Haldun Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü Öğretim Üyesi /
ÇİÇEK Danışma Kurulu Üyesi

N. Nur SEVENLER - anne Her Yaşa Akıl Oyunları Kurucusu / Oyun Tabanlı Öğrenme Programı Koordinatörü

Orhan TOKER - Araştırmacı Yazar

Prof. Dr. Belma TUĞRUL - İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi ÇİÇEK Danışma Kurulu Üyesi

Semengül ÖZEKİNCİ - Öğretmen / Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Tuğba DRAMA - TRT Çocuk İç Yapımlar Sorumlusu / ÇİÇEK Yönetim Kurulu Üyesi

Tuğçe TORAMAN - Uzman Yardımcısı / Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı / Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Daire Başkanlığı

Ufuk YALÇIN - Öğretmen / Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Zeynep Sude EREN - Psikolog / MinikaGo & Çocuk TV Kanalları

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

“BİR İÇERİĞİ ‘ÇOCUK DOSTU’ YAPAN ÖZELLİKLER NELER?”

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon, Sinema Bölümü Öğretim Üyesi, Çocuk İçin İçerik Derneği Akademik Danışma Kurulu Üyesi Prof. Dr. Nilüfer PEMBEÇİOĞLU’nun moderatörlüğünde gerçekleşen ilk oturumda pek çok panelistin katılımıyla bir içeriği ‘çocuk dostu’ yapan özelliklerin neler olduğu tartışıldı.

Panelistlerin çoğu, medyanın aslında çocuğa dost mu, düşman mı olduğu konusundaki endişelerini dile getirerek, medyanın yaratıcı unsurlarının da göz önünde bulundurulduğunda, çocuğun karşısına çıkabilecek içerik türlerinin ya da bunların niteliklerinin tek tek yazılıp çizilemeyeceği konusunda hem fikir olduklarını belirttiler. Bu noktadan hareketle, çocukların düşsel, düşünsel, duygusal, eğitsel, gelişimsel gelişimlerine uygun olarak sunulan içeriklerin değerli ve “dost” içerikler oldukları konusunda uzlaştıkları görüldü. Panelin genel olarak değinilen kavramsal başlıkları şu şekilde özetlenebilir.

Hangi İçerikler Dost:

Dost olan içerikler, çocuklara kendilerini iyi hissettiren, onların meraklı ve sorgulayan organik filozof kimliklerine uygun, meraklarını tetikleyecek içerikler çocuk dostu olarak tanımlanabilir. Çocukların duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını harekete geçiren, onlara güven veren, dinleyip gördüklerini kendilerince yorumlamalarına olanak sağlayan, çocuk gelişimi ilkelerine uygun ve çocukların haklarını kapsayıcı içeriklerin de çocuk dostu içerikler oldukları düşünülmektedir. Medya içeriklerinin çocuklara “dost” olmayan yönlerinin, hassas ve riskli unsurlarının da tanımlanması ve bilimsel olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulandı.

Çocuk, Dostu-Düşmanı Kavrayacak Olgunlukta Değil:

Çocuk yapısal olarak medya ile karşılaştığı zaman içeriğini ayrı, işlevini ayrı ele almadığı ve her şeyi bir bütün olarak değerlendirdiği için, içeriğin pek çok özelliğini pek de fark etmeden özümseyebildiği vurgulandı. Medyanın ortak kültür ve değerleri içermesi söz konusu olduğundan, toplumun, ailelerin ve çocukların bakış açıları çerçevesinde aynı ürüne farklı şekillerde bakılabileceğine dikkat çekildi. Çocuk dostu içeriğin değişen ve dönüşen dünyada sürekli değiştiği ve her bir çocuğun ihtiyacının farklı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, içeriklerin çeşitli ve geniş bir yelpazede olması gerektiği de değerlendirildi.

Olumsuz İçeriklerle Baş Etme Becerileri:

Olumsuz örnek olabilecek davranışlar, şiddet, korku, cinsellik, milli ve manevi değerlere aykırılık gibi gelişimlerine uygun olmayan içeriklerle karşılaştıklarında çocukların zihin dünyalarının dağılabileceği ve ne yapacaklarını kestiremeyebilecekleri belirtildi. Hangi yaşta olursa olsun, karşılaşabilecekleri olumsuz içeriklere karşı çocukların nasıl bir yol izleyeceğine ilişkin farkındalık kazanmalarının önemli olduğu vurgulandı. Olumsuz etkiye sahip tüm içerikleri engellemek mümkün olmayacağı için, hem ulusal hem de uluslararası politikaların geliştirilmesinin büyük önem taşıdığı dile getirildi.

İzleme Diğer Becerilerin Yerini Alıyor:

Dil gelişiminde okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerinin önemli yer tuttuğu ve her birine ilişkin gelişim aşamalarının olduğu vurgulandı. Bununla birlikte, izleme alışkanlıklarının sözedilen becerilerin önüne geçmesinin, özellikle okuma alışkanlığına ket vurmasının günümüzde oldukça önemli bir sorun oluşturduğu pek çok katılımcı tarafından dile getirildi ve çocukların da yetişkinlerin de günümüzde yeterince kitap okumadıkları vurgulandı. Kitabın da bir medya olduğu göz önünde bulundurularak, çocukların okumaya ve daha çok okumaya yönlendirilmelerinin gerekli olduğuna; çünkü, okumadıkça empati ve düşünme yeteneğinin olumsuz etkilediğine dikkat çekildi.

Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları:

Boş zaman değerlendirme alışkanlıkları açısından kutu oyunlarının tercih edilen bir noktada durduğu ve çocuklar açısından yararlı oldukları vurgulandı. Çocuklarda hem temel hem de üst düzey düşünme becerilerini güçlendiren oyunlarla çocukların eğlenceli ve etkin bir şekilde vakit geçirmesinin önemli olduğu belirtildi. Kutu oyunlarının EN 71 testinden geçirilmesi, kutu oyunlarındaki karakterlerin, çizimlerin ve renklerin psikologlar tarafından da gözden geçirilmesi önemli konular olarak vurgulandı. Çocuğun oyun oynarken bir adım sonrasını görebilmesinin ona önemli bir beceri ve bakış açısı kazandırdığı, geleceği düşleyebilen çocuklara ve bu bağlamda da bol bol oynayan çocuklara ihtiyaç duyulduğu belirtildi.

Çocuk Dostu Kavramı Sürekli Değişebilen Bir Kavram:

Çocuğa bakış açımız, çocuğu konumlandığımız yer ve toplumdaki hassasiyetlerimizin zaman içinde değişim gösterdiği düşünüldüğünde ve örneğin bugün sorun olarak gördüğümüz şeylerin eskiden yayınlanan bir masal kitabında bir sorun olarak algılanmadığı göz önünde bulundurulduğunda; ideal olanın sürekli değişmesi ve dönüşmesi sonucunda sorun olarak algıladığımız şeylerin değiştiğini ve sonuçta çocuk dostu içerik tanımının da sürekli değişebileceğini unutmamak gerektiği de gündeme taşındı.

Akran Etkisi:

İçeriğin yaşa uygun olmasının son derece önemli olduğu, çünkü çocukların gelişimsel dönemlerinin yaşlarla tanımlandığı, bir insanın beyninin nörolojik olarak gerçek anlamda tüm işlevleriyle sağlıklı çalışmasının; muhakeme yeteneği, kandırılmama, yaptıklarının olumlu ve olumsuz neticelerini değerlendirmesi gibi özellikleri kazanmasının 24 yaşını bulduğu vurgulandı. Bu nedenle çocuklara aldatıcı olan içeriklerin ulaşmasının çok daha kolay olduğu ve aldatıcı içeriklerin yalnızca bireysel zarar vermediğini, çocukların birbirini olumsuz etkilemesine de neden olduğu belirtildi. Örneğin, sosyal medyadaki meydan okumaları çocukların birbirlerine çok kolay yayabildikleri üzerinde duruldu.

Yasaklar Çözüm Değil:

Çocuk dostu içeriğin, içerikten ziyade erişimine de değinilmesi gerekli. Günümüzde çocuklarda sosyal medyada ve isteğe bağlı yayıncılık platformlarında kontrolsüz bir içerik tüketimi olduğu ve çocukların herhangi bir kontrole tabii olmadan aksiyon, gerilim, şiddet gibi birçok içeriği izleyip henüz hazır olmadıkları pek çok şeyi öğrendikleri, kendilerine uygun olmayan birçok oyun oynadıkları görüldüğü vurgulandı.

İçerik Seçimi Konusunda Ailelerin Bilinçlenmesi:

İçeriğin çocuğun yaşına ve özelliklerine uygun olması bağlamında; bazen bu seçimi anne babanın yapması, bazen eğitimcilerin önerilerinin dikkate alınması, zaman zaman da çocukların kendilerinin ya da arkadaşlarının yaptıkları seçimlerin önem kazanması gerektiğinin altı çizildi. Pek çok ülkede üç yaş altındaki çocuklar için ekran kullanımının günde 10-15 dakika ile kısıtlı olduğu vurgulandı ve çocuklar için doğru içerik seçiminde 0-6 yaş aralığındaki çocuklar için ebeveynlerin önemli rol oynadığı değerlendirildi. 6 yaş ve üzerindeki çocukların sağlıklı medya seçimleri yapabilmeleri için bilinçlenmeleri ve güçlendirilmeleri gerektiği hemen tüm katılımcılar tarafından onaylandı. Bu tür bir bilinçlenmenin, çocukların kendi haklarını bilmesi ve kendisi için doğru olanı seçmesi, hangi içeriğin yanlış ya da olumsuz olduğunun farkına varabilmesi ve kendi kendine bir kontrol mekanizması kurabilmesi anlamına geldiği de vurgulandı.

Medya Okuryazarlığı:

Ekran önünde geçirilen sürenin kısaltılmasının ya da belirli tip içeriklerin yasaklanmasının çocuklar için o konuyu daha ilgi çekici hale getirdiği de değerlendirildi ve çocuklara kendilerinin sorgulayabilecekleri ve seçim yapabilecekleri bir dünya sunulması gerektiği vurgulanarak, çocukların ekran karşısında geçirdikleri zamana bir alternatif sunulmasının önemli olduğu dile getirildi. Hemen tüm panelistlerin katıldığı bir konu olarak ailelerin bilinçlendirilmesinin en önemli basamak olduğu ve medya okuryazarlığının yaygınlaştırılması gerektiği vurgulandı.

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

II. OTURUM

ÇOCUK İÇERİKLERİNDEKİ HANGİ UNSURLAR RİSKLİ VE HASSAS ETKİLERE SAHİP?

“ÇOCUK İÇERİKLERİNDEKİ HANGİ UNSURLAR RİSKLİ VE HASSAS ETKİLERE SAHİP?”

- İçeriklerde çocukların gelişimine olumsuz etki edebilecek unsurlar neler?
- Çocukları korkutabilecek, endişelendirebilecek ya da kötü örnek oluşturabilecek bazı unsurlar içeriklerde neden daha çok yer alıyor ve hangi amaçlarla kullanılıyor?
- Hassas ve riskli içerikler çocukların gelişimlerini nasıl etkiliyor?
- İçerik üretenler hassas ve riskli etkileri minimize etmek için nelere dikkat ediyorlar?
- Sağlıklı bir cinsel gelişim için “cinsellik” kapsamındaki temalar hangi yaş grubunda nasıl işlenmeli?
- Çocuk içeriklerinde yayınlanan reklamlar çocukları nasıl etkiliyor? Bunun için nasıl bir standart oluşturulabilir?

MODERATÖR

Doç. Dr. VAHDET GÖRMEZ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana bilim Dalı Başkanı /
ÇİÇEK Danışma Kurulu Üyesi

PANELİSTLER

Abdülkadir ÖZBEK - Vizyon Koleji Kurucusu-Yapay Zeka Politikaları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Batuhan KÖKSAL - Arkhe-Tech CCO

Berk ERDEMLİ - Sinema Genel Müdürlüğü, İstanbul Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğü Bilgisayar İşletmeni

Beyza GÜNAYDIN - RTÜK Üst Kurul Uzmanı

Burcu KAYA - NTV Haber Spikeri

Cansu ÇELİK - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı / Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Koruyucu ve
Önleyici Hizmetler Daire Başkanı

Doç. Dr. Yavuz SAMUR - Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi / Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Öğretmenliği Bölüm Başkanı / ÇİÇEK Danışma Kurulu Üyesi

Erdem YAVUZ - MEB Sait Cordan Ortaokulu Müdürü

Gökçe ÇOBANSOY HİZEL - TURKCELL Kişisel Veri, Rekabet ve Yeni Teknolojiler Hukuku Yöneticisi

Gülşah AKSAKALLI - Uzman Psikolog -Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu İnternet

N. Nur SEVENLER - anne Her Yaşa Akıl Oyunları Kurucusu / Oyun Tabanlı Öğrenme Programı Koordinatörü

Orhan TOKER - Araştırmacı Yazar

Özge LOKMANHEKİM - Yazar

Rafia TOY - T3 Vakfı

Semengül ÖZEKİNCİ Öğretmen / Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Sinan AKKOL - Fiber Games Kurucu Ortağı / ÇİÇEK Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Tuğba ÇINARLI - TRT Gençlik Kanal Koordinatörü

Ufuk YALÇIN - Öğretmen / Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Varol YAŞAROĞLU - Türk Animasyon Yapımcısı ve Karikatürist

Yasin TOPAL - Palet Okulları Çamlıca Kampüs Müdürü

Dost İçerikler Çalıştayı'nın yetişkinlere yönelik bölümünde ikinci oturum İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana bilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Vahdet Görmez moderatörlüğünde gerçekleştirildi. Bu bölümde, çocuk içeriklerinde hangi unsurların riskli ve hassas etkilere sahip olduğu değerlendirildi. Bu bağlamda, içeriklerde çocukların gelişimine olumsuz etki edebilecek unsurların neler olduğu, çocukları korkutabilecek, endişelendirebilecek ya da kötü örnek oluşturabilecek

bazı unsurların içeriklerde neden daha çok yer aldığı ve hangi amaçlarla kullanıldığı, hassas ve riskli içerikler çocukların gelişimlerini nasıl etkilediği konuları ele alındı.

İçerik üretenlerin hassas ve riskli etkileri minimize etmek için nelere dikkat ettikleri, sağlıklı bir cinsel gelişim için "cinsellik" kapsamındaki temaların hangi yaş grubunda nasıl işlenmesi gerektiği, çocuk içeriklerinde yayınlanan reklamların çocukları nasıl etkilediği de tartışıldı ve tüm bu konulara ilişkin nasıl standartlar oluşturulabileceği değerlendirildi.

Oturumda konuşulanlar değerlendirildiğinde, dijital kötüye kullanım veya bağımlılığın artık literatüre girerek önemli bir halk sağlığı sorunu haline geldiği, pek çok psikolojik rahatsızlığa da bir kapı açtığı; yalnızca dijital içeriklerde karşımıza çıkan bir sorun olmayıp, çocuklara yönelik üretilen diğer içeriklerde de şiddet, korku, kötü örnek oluşturabilecek davranışlar, reklam, doğru olmayan yaş etiketleri, derecelendirmeler, cinsel algı ya da farklı ülke kültürlerinin örtülü şekilde dayatılması gibi çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek birçok unsurun yer aldığı değerlendirildi.

Hassas İçeriklerin Etkileri:

İçeriklerde yer alan hassas öğelerin, çocukların gelişimlerini birçok açıdan olumsuz etkilediğinin saptandığı dile getirildi. Örneğin, erken yaşta tanışılan cinsel ve korku içeriklerinin çocuklarda geceleri uyuyamama, yalnız başına kalamama, arkadaşlıklarını olumsuz etkileme gibi davranışsal, psikolojik ve sosyal etkiler yaratabileceği vurgulandı. Oyunlarda şiddeti deneyimleyen çocukların, aile dinamiklerinde de şiddeti besleyen unsurlar varsa, şiddete karşı duyarsızlaşabileceğinden, 13 yaş altı çocukların rekabetle ilgili becerileri yeterince gelişmediği için rekabet içeren oyunların bu yaş grubundaki çocukların çevresine karşı daha agresif davranmalarına neden olduğunun altı çizildi. TV'deki şiddet ile dijital oyundaki şiddet arasındaki temel farkın, TV'de şiddetin pasif olarak izlenmesi, oyunda ise rekabet içeriğinde, şiddetin deneyimlenmesinde olduğu vurgulandı.

Sık yinelenen şiddet görüntülerinin çocukların şiddete karşı duyarsızlaşmalarına neden olabildiği ve oyunların tek başına çocukları şiddete yönlendirmede olduğu vurgulandı. Şiddet içeren oyunların, çocuğun aile içi iletişimi, genetik faktörler ve geçmiş aile yaşantıları ile birlikte çocuğun şiddete yönelik tutumunda etkili olabildiği dile getirildi. Henüz muhakeme becerileri tam olarak gelişmediği için, sosyal platformlardaki meydan okuma videolarını izleyerek bunları uygulamaya çalışan çocukların, bu etkinliklerden görebilecekleri zararı hesaba katamadıkları değerlendirildi.

Kutu oyunlarında çocuklar için karşılaşılabilecek en büyük riskin, fiziksel riskler olduğuna dikkat çekilerek, kutu oyunlarının mutlaka "EN 71" testinden (boya, materyal, çabuk yanıp yanmaması, çabuk kırılıp kırılmaması vb.) geçmiş olması gerektiği bir kez daha yinелendi.

Resmi Kurumlardan Beklentiler:

Genel anlamda ailelerin farkındalıkları düşük olabileceği için, hassas içerikler konusunda devletin ve resmi kurumların, medya ve içerik üreticilerinin, iş birliği çerçevesinde sağlıklı ve bilinçli stratejiler geliştirmeleri gerektiği vurgulandı. Hemen tüm resmi kurumların, çocukların korunması için çocuklara yönelik içeriklerde yaşa uygun tasarımların yapılması konusunda bir düzenleme gerçekleştirmesi, yaşa uygun tasarım kanununu yürürlüğe koyması ve kamu spotlarıyla bu alanda bilinç oluşumunu desteklemesi gerektiği vurgulandı. Çocuklara yönelik medya okuryazarlığı programlarının ve hassas içeriklerle baş etme becerilerinin kazandırıldığı, dijital ayak izi konusunda bilgilerin verildiği kaynakların artırılmasına ihtiyaç duyulduğu vurgulandı.

İçerik Üreticilerine Düşen Görevler:

İçerik üreticilerinin yararlı ve yaşa uygun içerikleri artırmalarının oldukça önemli olduğu vurgulandı. Ailelerin ise çocuklarının ekran kullanımlarını takip etmelerinin, bu konuda çocuklarına doğru örnek olmalarının, çocuğun yaşına uygun içerikleri araştırarak onlara bu konuda rehberlik etmelerinin ve birlikte yapabilecekleri etkinliklerle kaliteli vakit geçirerek onların becerilerini desteklemelerinin oldukça kıymetli olduğu dile getirildi. Çocukların zamanlarının büyük bölümünü geçirdikleri okullarda da öğretimin yanı sıra eğlenme, sosyalleşme ve çeşitli değerleri kazandırma gibi faaliyetlerin artırılması ve çocukların dijital dünyada nasıl hareket edebilecekleri konusunda bilinçlendirilmelerinin önemi vurgulandı.

Temel vurgulardan biri, günümüzde yetişkinlerin bile medya manipülasyonlarını fark ederek bilinçle hareket etmelerinin oldukça güç olduğuna dikkat çekilmesiydi. Çocukların kendileriyle ilgili oluşturulan dijital ayak izlerinin ileride kendilerine ne gibi problemler çıkarabileceğinin veya kendileriyle ilgili alınabilecek kararlarda onları ne kadar etkileyebileceğinin farkında olmadıkları ifade edildi.

Meraklı Çocuklar:

Çocukların onları korkutacak ve endişelendirecek içerikleri tercih etmelerinin sebebinin, çocukların meraklı olmalarında yattığı, bu içeriklerin özellikle daha çok merak uyandıracak şekilde hazırlanması nedeniyle çocuklar tarafından daha çok izlendiği belirtildi. Bilgisayar oyunlarının içindeki alım satım ekonomisinin gerçek bir ekonomiye dönüştüğü ve bunun 18 yaşın altındakilere kumar oynatılmasından pek de farklı bir durum olmadığı değerlendirildi.

Hassas ve Riskli İçerikleri Minimize Etmek İçin Yürütülen Çalışmalar:

Panelde, kurumların ya da içerik üreticilerinin hassas ve riskli etkileri minimize etmek için nelere dikkat ettiği konusu da ele alındı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın çocukların dijital dünyada karşılaşabilecekleri riskleri en aza indirmek ve doğru içeriklerle buluşmalarını sağlamak adına paylaştığı çocuk dostu kitap listesi (<https://www.aile.gov.tr/chgm/sayfalar/cocuk-dostu-kitap-listesi/>) ve <https://duy.aile.gov.tr> sitesi üzerinden ebeveynlere çocuk dostu içerikler konusunda farkındalık kazandırmak için sunduğu rehberlik örnekleri. NTV'nin, çocukların mahremiyetini ve haklarını göz önünde bulunduran haberler yapmaya özen gösterdiği, RTÜK'ün ise düzenleme ve denetleme faaliyetleri yürüttüğü, ancak yurt dışındaki PEGI gibi bir derecelendirme sisteminin kullanılmadığının altı çizildi.

Bir dijital mecrada suç davranışı teşkil ediyorsa Emniyet Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı ya da Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile iş birliği yapıldığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) bünyesinde 2016 yılında "Güvenli İnternet Merkezi"nin kurulduğu, Millî Eğitim Bakanlığı'nın Google ile ortak bir çalışma yürüterek öğretmenlere yönelik hazırladığı platform üzerinden öğretmenlerin çocuklara doğru internet kullanımı hakkında bilgi verdiği, TRT Çocuk'un, "Siberay" adlı web sayfası üzerinden çocukları dijital içeriklerdeki risklere karşı bilinçlendirmekte olduğu, Çocuk İçin İçerik Derneği'nin doğru içerik seçimi konusunda rehberlik ettiği vurgulandı.

Devlete Düşen Sorumluluklar:

Devletin çocukların gelişimini olumsuz etkileyebilecek içeriklerin üretilmesini önlemesi gerektiği ve öğretmenler ile ebeveynlerin eğitilmesinin önemli olduğu vurgulandı. Kültür istilası, cinsel algının değiştirilmesi gibi pek çok konuda devlet denetiminin gerekli olduğu konusunda uzlaşıldı. Devletin, çocuklara yönelik üretilen dijital içeriklerin yaşa uygun tasarlanması ile ilgili bir düzenleme yapması ve "Yaşa Uygun Tasarım Kanunu"nu yürürlüğe koyması gerektiği dile getirildi. Dijital dünyanın sağlıklı, verimli bir şekilde kullanılması ve riskli unsurlara karşı çocukların korunması için kamu spotları oluşturulması gerektiği vurgulandı.

Sonuç Olarak;

Bu alanda sorumluluğu olan kişi ve kurumların ortak projeler geliştirmeleri gerektiği ifade edildi. Bu konular hakkında bilinç oluşturulduğu ve insanlar daha kaliteli içeriklerle vakit geçirdikleri takdirde toplum kalitesinin de yükseleceği vurgulandı. Bir sektörel izleme komisyonu kurularak bu komisyon altında devlet kurumlarının, içerik üreticilerinin, yayıncıların, STK'ların ve eğitim dünyasının bir araya gelerek bu alanda ortak adımlar atılması gerektiğinin altı çizildi.

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

I. OTURUM

ÇOCUKLARLA YOUTUBE İNCELEMESİ

MODERATÖR:

Doç. Dr. Yavuz Samur

Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölüm Başkanı / ÇİÇEK Danışma Kurulu Üyesi

Klinik Psikolog Ahu Buldur (Çocuk İçin İçerik Derneği Uzman Psikoloğu)

Klinik Psikolog Ayşe Hande Günay (Çocuk İçin İçerik Derneği Uzman Psikoloğu)

KATILIMCILAR:

10 -12 yaş grubunda 20 çocuk.

Çocuklarla YouTube İncelemesi oturumunun moderatörlüğünü, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölüm Başkanı/Çiçek Danışma Kurulu Üyesi Doç. Dr. Yavuz Samur gerçekleştirdi.

10 - 12 yaş grubunda 20 çocuğun katıldığı oturumda temel amaç, Youtube içeriği tüketen ya da içerik üreten çocuklarla dijital ortamın sunduğu avantajları ve riskleri değerlendirmek olarak belirlendi.

YouTube gibi video siteleri izleme konusunda gerçekleştirilen oturumda, kendilerini rahat ifade edebilmeleri için çocuklar öncelikle oyunlarla oturuma ısındırıldı ve ardından Youtube izleme alışkanları ile ilgili sohbet edildi.

Çocukların cevapları kapsamında hepsinin YouTube izlediği ve genelde eğlenceli, komik, oyun oynayan, bilgi veren, bazen korku içerikli bazen de meydan okumalar yapan kanalları takip ettikleri belirlendi.

Aile Denetimi:

Çocuklardan edinilen bilgilere göre ebeveynlerin yarısının “kapat artık!” diye çocuklara uyarıda bulunurken, diğer yarısının uyarıda bulunmadığı gözlemlendi. Çalışmada, sınırı belirlenen çocukların YouTube’u daha az izlediği, sınırı olmayan çocuklarınsa durmaksızın YouTube’da zaman geçirdiği, çocukların yapacak bir işleri olmadığında kendilerini eğlendirmek için YouTube’u tercih ettikleri, bazı çocuklarınsa hafta içi hiç ekrana bakmayarak sadece hafta sonu izleyebildikleri tespit edildi.

Birlikte İzleme Konusunda Davranış Farklılıkları:

Çocuklar, kendi başlarına YouTube izlerkenki davranışlarıyla yanlarında ebeveynleri olduğundaki davranışları arasında farklılıklar olduğunu belirttiler. Akşamları ailece YouTube ya da Netflix gibi içerikleri izlediklerini, ancak gündüz tercihlerin farklılaştığını, bazen de izledikleri içerikleri ailelerine izlettiklerinde ebeveynlerinin de bu içeriklerden hoşlanıp hep birlikte izlemeye başladıklarını ifade ettiler.

Yayını Hangi Koşullarda Kapatıyorlar?:

Çocuklar, izledikleri videoları; sıkıldıklarında, video içeriği 18+ olduğunda, küfür ve argo kelimeler duyduklarında, ayıp ya da aşağılama içeren durumlarla karşılaştıklarında, değerlere karşı bir sahne izlediklerinde kapattıklarını söylediler. Küfür konusunda da, derecesine göre karar verdiklerini; yoğun küfürle karşılaştıklarında kapattıklarını, ancak küfür az olduğunda müsamaha gösterdiklerini belirttiler. Küfre en çok maruz kaldıkları yerin ise sınıf olduğunu dile getirdiler.

Korkuyu Eğlenceli Buluyorlar:

18+ olan, şiddet ve korku içeren videoların onlar için uygun olmadığını belirtirken birkaç öğrencinin korku videoları izleme konusunda eğilimli olduğu dikkat çekti. Korku videoları izlemenin onlar için eğlenceli olduğunu, korkmadıklarını; "jumpscare" denilen "aniden korkutma" içeriklerinin onları daha çok korkuttuğunu, bunlardan hoşlandıklarını ve aile üyelerini de eğlence amaçlı bu şekilde korkuttuklarını ifade ettiler.

YouTuber Olmak İstemiyorlar:

Katılımcıların %80'ini YouTuber olmak istemediğini dile getirdi, gerekçe olarak da linçlenme ihtimalinin yüksek olduğunu, yorumların kendilerini kötü etkileyebileceğini, kendileriyle dalga geçilmesini istemediklerini, sürekli ve düzenli olarak video çekilmesi gerektiğini ve zamanlarını buna harcamak istemediklerini ifade ettiler. YouTuber olmak isteselerdi oyun, eğlence, vlog, korku gibi içeriklerden oluşan videolar çekebileceklerini dile getirdiler.

Hassas İçeriklerle Karşılaştıklarında En Çok Kaçış Tepkisi Sergiliyorlar:

Çocuklara hassas içeriklerden görüntüler izletilip görüşleri alındı. Bir YouTuber'ın Minecraft oyunundaki "inek öldürme" sahnesinin şiddet içeriği olmadığını düşündüklerini, çünkü bunun aslında bir oyun olduğunu bildiklerini; ancak başka bir YouTuber'ın gerçek kişilere, şiddet içerikli ceza vermesinin şiddet olduğunu söylediler. Bazı çocuklar bunun eğlence amaçlı bir dövme davranışı olduğunu düşünseler de bazıları böyle bir videoyu izlemeyeceklerini ifade ettiler.

Yine başka bir YouTuber'ın yılanlarla dolu bir cam kutunun içinde kalması sahnesinde çocukların çoğunluğu videoyu izlemeye devam edeceklerini, çünkü devamını merak ettiklerini dile getirirken; geri kalan kısmı gerildiği için devam etmeyeceğini söyledi. Challenge, yani meydan okuma videolarında ise meydan okumanın içeriğine göre izleme davranışlarının da değiştiği gözlemlendi.

Örneğin; çivi üzerinde yatan bir insanın üstünde kiremit kırma videosundaki içeriğin tehlikeli bir durum oluşturmadığını bildikleri için sorun görmediklerini, ancak hareketli bir arabanın üstünden diğer arabaya atlama videosunda böyle bir aksiyona gerek olmadığını, saçma bulduklarını, ölme ihtimalinin çok yüksek olması nedeniyle bu tarz videoları tercih etmediklerini ifade ettiler. Katılımcı çocukların %90'ı, kendilerinin değil, ancak küçük çocukların izledikleri şeyleri deneme ihtimallerinin olduğunu düşündüklerini belirttiler. Katılımcıların %70'i böyle içerikler çekilmemeli derken, filmlerde de böyle içeriklerin olduğunu, ancak filmlerin daha güvenli ortamlarda çekildiğini bildiklerini söylediler.

Çocuklardan Anne Babalara Tavsiyeler:

Çocuklar, ebeveynlerin 5 yaşındaki çocuklara YouTube izletmemeleri gerektiğini, YouTube Kids izletebileceklerini, ancak çocuklarının ne izlediklerini takip etmeleri gerektiğini dile getirdiler. Çocuklara uygun videoların daha çok çekilmesi konusundaki isteklerini söyleyen katılımcılar, kaliteli videoların daha çok teşvik edilmesi gerektiğini vurguladılar.

Çocukların aileleri tarafından gözetim altında tutularak yaşlarına uygun içerikteki videoları izlemelerinin sağlanması gerektiğini ifade ettiler. Gözlem altında tutmanın nasıl bir şey olduğu konusunda katılımcıların oldukça bilinçli ve deneyim sahibi oldukları gözlemlendi. Anne babaların telefonlarındaki bir uygulamadan çocuğun ne izleyip ne izlemediğini kontrol edebileceklerini, bunlara çeşitli kurallar getirilebileceğini, telefona bakma sürelerini de ayarlayabileceklerini belirttiler. Katılımcılar, çocuklar ağladıklarında eline direkt telefon verilmemesi, ancak onu hak ettikten sonra alabilmesi gerektiğini, eline telefonu geçiren çocukların çok farklı uygulamalara gidebileceklerini ve telefon istemeyi bir alışkanlık haline getirebileceklerini, takip edilmeyen çocukların büyük tehlike altında olduklarına dikkat çektiler.

Katılımcılar, anne babaların çocuklarını kontrol etmelerinin kesinlikle gerekli olduğunu, ancak bunu onları sıkmadan yapmalarının önemli olduğunu, aksi takdirde çocukların kendilerini saklayabileceklerini, öte yandan kendilerini ve dünyayı keşfetmelerinin de gerekli olduğunu vurguladılar.

Çocukların YouTuberlardan Beklentileri:

YouTuber'lara neler söylemek istersiniz diye sorulduğunda çocuklar; içerikleri oluştururken çocukları da düşünerek paylaşım yapmaları, video çekerken çocuklara örnek olacak davranışlar sergilenip sergilenmediğini kontrol ederek video çekmeleri, videolara yaş sınırı koyarak bunu videoların başında belirtmeleri ve buna uymaları, kötü ve küfürlü sözler içeren videoların Youtube'a koyulmaması ve koyulduğunda da kaldırılması gerektiğini, çekilen videoları uzmanların kontrol etmesinin önemli olduğunu belirttiler.

Sonuç Olarak;

Çocuklar gerçekleştirilen oturumu eğlenceli bulduklarını, fikirlerini rahatça ifade edebildiklerini, bu esnada farklı bakış açılarını görebildiklerini, biraz daha bilinçlendiklerini ve yer yer kendi fikirlerini yeniden gözden geçirmek durumunda kaldıklarını belirttiler.

Oturum sırasında çocuk katılımcıların medyada olup biten hemen her şeyin farkında oldukları gözlemlendi. Her birinin bilinçli ve etkin medya kullanıcıları oldukları, hatta kendilerinden küçükleri de koruyabilecek donanım ve duyarlılığa sahip birer medya okur yazarı oldukları ve bilinçli seçimler yapabilecek birikimde oldukları dikkat çekti.

ÇOCUKLAR İÇİN
DOST İÇERİKLER
ÇALIŞTAYI

II. OTURUM

ÇOCUKLARLA FİLM İNCELEMESİ

MODERATÖR:

Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon, Sinema Bölümü Öğretim Üyesi

Klinik Psikolog Ahu Buldur (Çocuk İçin İçerik Derneği Uzman Psikoloğu)

Psikolog Gizem Acar (Çocuk İçin İçerik Derneği Uzman Psikoloğu)

KATILIMCILAR:

8 -10 yaş grubunda 20 çocuk.

Moderatörlüğünü İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon, Sinema Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu'nun gerçekleştirdiği yüz yüze odak grup görüşmelerinde, Klinik Psikolog Ahu Buldur (Çocuk İçin İçerik Derneği Uzman Psikoloğu) ve Psikolog Gizem Acar (Çocuk İçin İçerik Derneği Uzman Psikoloğu) da hazır bulundular. 8-10 yaş grubunda 20 çocuk katılımcı ile gerçekleştirilen görüşmeler çerçevesinde, çocukların genel anlamda içerikleri nasıl seçtikleri, içeriklerdeki farklı iletileri nasıl yorumladıkları ve hassas içeriklerle ilgili bir farkındalıklarının olup olmadığının değerlendirilmesi amaçlandı.

Çocukların film izleme alışkanlıkları göz önünde bulundurulduğunda, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yoğunlukla film izlediği, katılımcıların %55'inin günde 1-3 saat arasında ekran başında kaldığı, bununla birlikte yalnızca %5'inin kendi odasında kendisine ait bir televizyonu olduğu bulgulandı. Katılımcıların %100'ü izlemelerini bilgisayar, telefon ve tablet üzerinden gerçekleştirdiklerini söylerken, %80'i izleme kararını kendilerinin verdiğini, %40'ı arkadaşlarından aldıkları tavsiye ile film izlediğini, %15'i ise annelerine danıştıklarını belirttiler.

Akran Etkisi:

Çalışmada, çocukların izleme seçimlerinde bireysel kararlar kadar akran etkisinin de çok yüksek olduğu bulgulandı. Katılımcılar, filmi izlemeden önce de, izledikten sonra da akranlarıyla konuştuklarını belirttiler. Katılımcıların çoğunun bilinçli bir seçim yapma alışkanlığı geliştirmiş olduğu görüldü. Arkadaşlarının zevklerine ve düşüncelerine güvenmekle birlikte, genel anlamda izleme konusundaki son kararı kendilerinin verdiklerini söylediler. Film izleme sonrasında mutlaka arkadaşlarına olumlu ya da olumsuz geri bildirim verdiklerini vurgulayan katılımcılar, kendi zevk ve izleme alışkanlıklarından fedakârlık yapmak istemediklerinin de altını çizdiler.

katılımcılardan %60'ı kendilerinin de sıklıkla arkadaşlarına film izleme tavsiyesinde bulunduklarını, %40'ı ise etkilendikleri filmleri ara sıra tavsiye ettiklerini belirttiler. Tavsiyelerinin karşılığında geribildirim almayı da önemsediklerini dile getiren katılımcılar, olumsuz geribildirimlerde, arkadaşları ile yeteri kadar empati kuramadıklarını ifade ederek, yanlış film önerdikleri için özür dilediklerini söylediler. Bununla birlikte, bu tür değerlendirme ya da fikir uyuşmazlıklarının arkadaşlıklarını etkilemediğini de vurguladılar. Görüntülerin farklı kişiler tarafından farklı biçimde değerlendirilebileceğinin ya da herkesin aynı sahneler karşısında farklı tepkiler verebileceğinin de farkındaydılar.

Çocukların Hoşlandıkları İçerik Türleri:

Katılımcıların %45'lik bir kısmı macera ve aksiyon filmlerini sevdiğini, diğerleri ise, animasyon, komedi, gerilim ve hatta korku filmlerinden hoşlandıklarını belirttiler. Katılımcıların küçük bir bölümü duygusal konular, tarihi senaryolar ve hayvan karakterlerinin yer aldığı filmleri, bazıları da Türk filmlerini sevdiğini ifade ettiler. Kendileri kamera arkasına geçip senaryo yazma ya da yönetmenlik yapma deneyimi yaşayacak olsaydılar, aksiyon ve macera içerikli filmler üretmek isteyebileceklerini ifade ettiler.

Korku Filmleri Karşısında Çocuk Tepkileri:

Çocuklara neden korku filmi izledikleri ve filmlerde korku sahneleri ile karşılaştıklarında ne yaptıkları sorulduğunda, korkudan korunma ve korkuyu yenme stratejileri geliştirdikleri görüldü. Kimi battaniyesinin altına saklanarak, kimi annesinin yanına koşarak, kimi ise filmi kapatıp sakinleşmeye ve aslında böyle şeylerin gerçek olmadığına kendini inandırmaya çalışarak korku duygusundan uzaklaşmaya çalıştıklarını ifade ettiler. Yaş değişkeni olmadığı için filmde korkma oranları göz önünde bulundurulduğunda, erkek çocukların da kız çocuklar kadar korkuları olduğu dikkati çekti. Ayrıca, filmi kapatıp bir başka etkinlik gerçekleştirmeyi seçtikleri, oyun oynamak ya da farklı bir film izlemek gibi dikkati dağıtacak etkinlikleri yeğledikleri görüldü.

Çocuk Ekran Karşısında Yalnız:

Katılımcılar arasında arkadaşlarımla ya da anne babamla film izlerim diyenlerin oranı yalnızca %20 olarak saptandı. Kendinden küçük kardeşleri olan katılımcıların, riskli sahneler söz konusu olduğunda onları koruma amaçlı olarak sarılmak, gözünü ve kulağını kapatmak gibi fiziksel ve filmi kapatmak gibi erişimi engelleyici tutumları olabileceği belirlendi. Kardeşleri korkmasın, olumsuz etkilenmesin diye onun izleyeceği filmleri önceden izleyip denetleyenler de, kardeşlerine hangi filmi izletebileceğini arkadaşlarına danışanlar da vardı.

Yetişkin İçerikleri İle Çocuk İçerikleri Farklı Odalarda İzleniyor:

Katılımcıların pek çoğu, beraber izleme sürecinde olumsuz sahneler olduğunda anne babanın uyarıları ile karıştığını, hatta içerik tümüyle onların izleyemeyeceği bir şeyse, kendi odalarına gitmeleri konusunda uyarıldıklarını ifade ettiler. Bununla birlikte, izlemelerinin olumlu etkilerini arkadaşları ya da aileleriyle paylaşanların oranı %70'leri bulurken, olumsuz içerikle karşılaşıldığında çocukların sessizleşmesi dikkat çekici bulundu. Olumsuz etkiyi çocukların pek azının arkadaşlarıyla ya da anne babalarıyla paylaştığı tespit edildi. Örneğin korkutucu bir sahne ile karşılaşıldığında, bir süre etkisi altında kaldıktan sonra untabildiklerini söyleyenlerin oranı, etkilenmediklerini söyleyenlerden çok daha yüksekti.

Nasıl Bir Karakter Olmak İsterdiniz?:

Bir film karakteri olsaydı nasıl bir karakter olmayı isterdi sorusuna çocukların pek çoğu, gerçek yaşamda rol model aldıkları karakterlere bürünmek istediklerini söylediler. Katılımcıların %10'u kendisi gibi, %10'u da yardımsever ve insanları kurtaran bir karakter olmak istediğini dile getirmesine karşın, %25'inin özel güçleri olan hayali kahramanlara dönüşmek, %20'sinin ise sporcu bir karakter olmak istediklerini dile getirmeleri, popüler kültürün çocuklar üzerinde de etkili olduğunu göstermekte. Filmlerdeki rol dağılımı sırasında kendilerine kötü bir karakter rolü düşerse yine de oynarım diyenlerin oranı da %85.

Seçilen bir film hakkındaki görüşlerini açıklama noktasında katılımcıların son derece tutarlı, gerekçeli ve somut bulgulara dayalı yanıtlar verdikleri görüldü. Örneğin, izlenen filmin beğenilip beğenilmediği sorulduğunda, katılımcıların %100'ü filmi beğendiklerini ifade etti. Neden beğendiklerini de maceralı bir film olması, birlik ve beraberliğin vurgulanması, sürükleyici olması, yer yer komik olması, sonunda iyiliğin kazanması gibi çeşitli gerekçelerle değerlendirdiler.

Beğendikleri filmi başkalarına tavsiye etme noktasında daha seçici davranan katılımcıların %65'inin filme beş tam puan

verdikleri, %35'inin filmin içinde biraz şiddet ve uygunsuz olarak değerlendirilebilecek sahneler olması nedeniyle daha düşük değerlendirmeler yaptıkları görüldü. Bununla birlikte, filmi başkasına tavsiye eder misiniz sorusuna katılımcıların %100'ü olumlu yanıt verdi.

Filmin Rol Modelleri, İzleyiciler İçin Yaşamın Felsefesini Oluşturuyor:

Katılımcıların hemen hepsinin, filmin içindeki farklı karakterlerden birkaçına odaklanarak filmi kendi liderlik modelleri çerçevesinden izledikleri gözlemlendi. Katılımcıların her birinin seçimlerinde son derece ilkeli, sağlıklı ve gerekçelendirilmiş kararlar verdikleri görüldü. Ortak olarak önem verilen noktalardan biri, kötünün iyiye dönüşmesi ve sonuçta iyilerin kazanmasıydı. Buna giden yolda kahramanların verdikleri uğraş ve birbirleri için yaptıkları fedakarlıklar çocukların kendilerini iyi hissetmelerine neden olmuştu.

Film İçi Şiddet Çocuğu Etkiliyor:

Çalışma çerçevesinde, filmin içinde az da olsa şiddet sahnelerinin bulunmasının ve iyilerin kötülerle karşılaşp çatıştıkları anların, her ne kadar bunun bir film olduğunu bilseler de çocukları etkilediği bulguları. Kendilerine editörlük rolü verildiğinde, çocuklar, çok makul sebeplerle filmin içindeki bazı sahneleri çıkarabileceklerini, şiddet ve zorbalığı aslında ekranda görmek istemedikleri dile getirdiler.

Benzer şekilde çocuklar cinsellikle ve alkolle ilgili sahnelere de aşırı hassas yaklaşarak bu tür içeriklerin çocuk filmlerinde olmaması gerektiğini ifade ettiler. Bununla birlikte, belirgin bir iyi/kötü karşılaşması sahnesinin filmde çıkarılıp çıkarılmaması konusu tartışıldığında katılımcıların %60'ı bu sahnelerin çıkarılması gerektiğini belirtti. Değerlendirmeler sonucunda, bu tür bir kesin kararı alanların yoğunlukla 'başkalarının üzerinde oluşabilecek olası bir kötü etkilenimi' göz önünde bulundurdıkları bulguları. Kahramanların da bazen şiddete başvurabileceklerinden hareketle, katılımcıların bu tür sahneleri değerlendirmeleri istendi.

Katılımcıların %60'ı kahramanların iyi niyetli olduğu, biraz şiddet kullanılmış olsa da temelde kimseye zarar vermediği görüşünü dile getirerek bu sahnelerin filmde çıkarılmasına gerek olmadığını dile söylediler. Buna karşılık, şiddet her şekilde şiddettir diyenlerin oranı, %40'tı.

Evde Tek Başına:

Evde yalnız kalan bir kahramanın evi darmadağın ederek eğlenmesi konusu sorgulandığında katılımcılar, sahneyi komik, eğlenceli, yaratıcı ve kahramanı da kendilerine benzer bulduklarını söylediler. Ayrıca, katılımcıların, %95'i sahneler arasına yerleştirilen reklamları görebildi, %20'si isterse ürünü satın alabileceğini, %80'i ise satın almayacağını ifade etti. Bu sahnelerin varlığını da sponsor olmak, reklam vermek, sürükleyici olmak gibi nedenlere bağladılar. Benzer şekilde, katılımcıların alkol imgesinin bulunduğu sahnelerin de farkına vardığı ve %55'inin bu sahnelerin filmde bulunmaması gerektiğini ifade ettiği görüldü.

Sonuç Olarak;

Eğitimciler ve anne-babalar çocukların her izlediklerinden olumsuz etkilenebileceklerini ya da bu olumsuz etkilerin kısa ve uzun dönemde çocukları incitebileceğini düşünseler de bu yaştaki katılımcıların yanıtlarından; her birinin son derece ileri düzeyde birer medya okur yazarı oldukları, bilinçli seçimler yapabildikleri, olumsuzluklar karşısında kendilerini ve yakınlarındakileri koruyabilecek duyarlığa sahip oldukları görülmüştür.

ÇOCUKLAR İÇİN DOST İÇERİKLER ÇALIŞTAYI